

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์
ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร**
**Participation of People in Creating Development Plan in Pho
PhisanSubdistrict Administration Organization, Gusumaan District,
SakonNakorn Province.**

นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา¹
Nipon Sasithornsawapa¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล จำนวน 6,788 คน กลุ่มตัวอย่าง 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์สถิติ พื้นฐานโดยใช้สถิติพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 59.00 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 42.50 ประกอบอาชีพทำนา ร้อยละ 49.50 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 40.80 การศึกษาอยู่ระหว่างมัธยมศึกษา ร้อยละ 35.50 การมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาอบต. มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (4.06) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (4.04) การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (4.00) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาอบต. แตกต่างกันในด้าน การดำเนินการและการรับผลประโยชน์ ส่วนประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาอบต. ที่แตกต่างกันในด้านการตัดสินใจและการรับผลประโยชน์ แสดงว่าอายุและรายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอบต.

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The research aimed to study the participation of people and study the difference between personal factors in formulation of development plan in Pho PhisanSubdistrict Administration Organization, Gusumaan District, SakonNakorn Province. The population of this study consisted of 6,788 people in Pho PhisanSubdistrict and sample size includes 400 people. Data were collected by a questionnaire, and analyzed by descriptive statistic; percentage, mean, and standard

¹ คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

deviation. The result shown that 59% of sample was man, 42.5% was in age of 41 – 50, 49.5% was a farmer, 40.8% had income lower than 5,000 baths, and 35.5% had held secondary school. The result in the participation in the development plan shown the average that 4.06 participated in part of decisionmaking, 4.04 participated in evaluation, 4.00 participated in planning and benefitting. The results showed that the respondents with different genders, occupations, and education backgrounds had different participation in the development plan. By the way, the difference in age had related to the difference in the participation in performance and benefitting. While the respondents with different income had different participation in development plan in the aspect of decision making and benefitting; thus, this referred to that ages and incomes had effects on the sub-district administration organization development plan.

Keywords : participation of people, formulation of development plan.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสังคมไทยก็ถือเป็นประเด็นหลักในการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และการศึกษา ให้เป็นสังคมที่เข้มแข็ง และยั่งยืน มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจึงเป็นเรื่องสำคัญในการมีส่วนร่วมในด้านการรับรู้ การร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ และการร่วมแก้ปัญหาในสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องมีการเรียนรู้และปฏิบัติต่อเนื่องในการดำเนินชีวิตและเป็นที่ยอมรับด้วยกันทุกฝ่ายในสังคม ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 87 ได้ระบุแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ข้อ ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผน 3) ส่งเสริมให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐ 4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความ

เข้มแข็งทางการเมือง 5) ส่งเสริมให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีประชากรทั้งสิ้น 6,788 คน ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ฯลฯ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าประชุม การเสนอปัญหาความต้องการท้องถิ่น การตรวจสอบความโปร่งใสในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีดังนี้

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
2. ศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมได้มีนักวิชาการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีดังนี้

Cohen and Uphoff (1980) ได้กล่าวว่าขั้นตอนของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นการตัดสินใจในระยะตั้งแต่เริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นไปในรูปแบบของการเข้าร่วมโดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรการเข้าร่วมการบริหาร และการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit) ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุสังคมหรือในส่วนตัว
4. ร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ทวีศักดิ์ ปึกษา (2550) ได้กล่าวว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 4 ขั้นตอนได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2.

การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานและ 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ส่วน บัญชา แก้วส่อง (2537) ได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกระบวนการตัดสินใจประกาศแรกที่สุดที่จะต้องทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจเป็นระบบการต่อเนื่องต้องดำเนินไปเรื่อย ในช่วงการตัดสินใจดำเนินการวางแผนและช่วงปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้น จะได้จากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ ให้แก่โครงการใดบ้าง ทำโดยวิธีใด เช่นช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงาน การประสาน และการขอความช่วยเหลือ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการรวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วยและ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งที่สำคัญที่จะต้องสังเกต คือความคิดความชอบและความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

สมศักดิ์ พรหมเตือ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาดูน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

คารม คำพิฑูรย์ (2545) ได้ศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน

ตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พบว่าการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก

นริศ ขำนุรักษ์ (2538) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมการพัฒนาชนบทของสภาตำบลอยู่ในระดับต่ำ มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการวางแผนลงลงมาคือการติดตามประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด

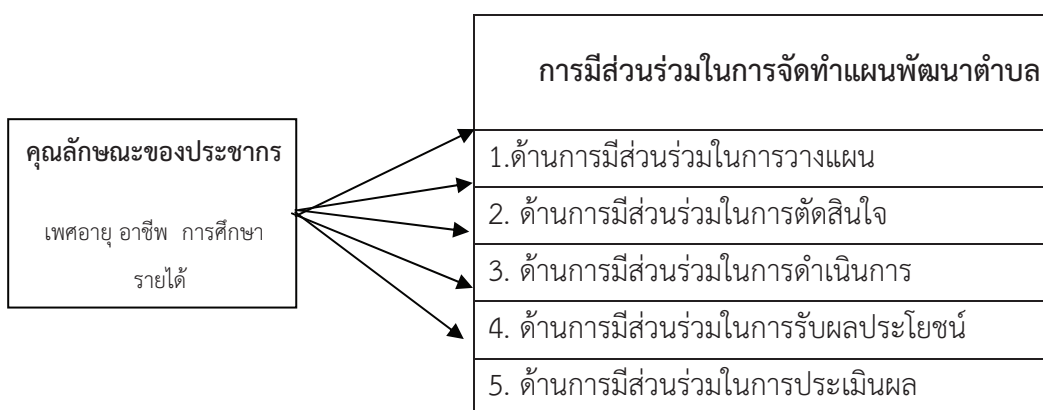
จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งนักวิชาการไทยและต่างประเทศ ตามแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวความคิดและสามารถพัฒนาเป็นตัวแปรของการศึกษาครั้งนี้ที่สอดคล้องกับบริบทการบริหารงานของการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล

อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครในลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยตัวแปร 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและนำมาเป็นตัวแปรของการศึกษาครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาโดยกำหนดตัวแปรต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะของประชากรและตัวแปรตามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล สามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรตามตัวแบบที่ 1 และสามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ว่า “คุณลักษณะของประชากรที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน”

ตัวแบบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 6,788 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด มีมาตรวัดของตัวชี้วัดแบบ Interval scale มีคะแนนของมาตรวัด คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยมาก ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยการคำนวณหาค่า IVC (Item Variable Congruence Index) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่า IVC = 0.97 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา V= 0.97

สถิติที่ใช้ ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อบรรยายคุณลักษณะส่วนบุคคลผู้

วิจัยใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยสถิติ t-Test ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยสถิติ F-test (One way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1) คุณลักษณะทั่วไปของประชากรศึกษา จากการศึกษาวิจัยพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่าส่วนใหญ่ประชากรที่ศึกษาเป็นเพศชาย ร้อยละ 59.00 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 42.50 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาชีพทำนา ร้อยละ 49.50 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 ร้อยละ 40.80 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 35.50รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะประชากร	ร้อยละ	คุณลักษณะประชากร	ร้อยละ
เพศ		อายุ	
ชาย	59	18-30 ปี	9
หญิง	41	31-40 ปี	22.8
อาชีพ		41-50 ปี	42.5
ค้าขาย	5.3	51 ปีขึ้นไป	25.8
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	รายได้	
ทำนา	49.5	ต่ำกว่า 5,000 บาท	40.8
ทำไร่	11.2	5,001-10,000 บาท	31
รับจ้างทั่วไป	17.5	10,001-20,000 บาท	18.2
	1.5	มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	10
การศึกษา			
ประถมศึกษา	15.3		
มัธยมศึกษา	35.5		
อนุปริญญา	23.5		
ปริญญาตรี	21.3		
ปริญญาโท	4.4		

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า

ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาลมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการศึกษาสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยรวม

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.03	0.31	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.06	0.30	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.01	0.36	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.00	0.37	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.04	0.34	มาก
รวม	4.03	0.33	มาก

จากตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3) ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของประชาชนการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของประชาชน เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การศึกษา

ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครปรากฏผลการศึกษาดังนี้

3.1) เพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศชาย (N=236)		เพศหญิง (N=164)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.06	0.33	4.01	0.35	1.49	0.24
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.07	0.29	4.06	0.30	0.17	0.87
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.02	0.35	3.99	0.37	0.81	0.42
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.01	0.37	3.98	0.36	0.83	0.41
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.06	0.33	4.01	0.35	1.50	0.24
รวม	4.04	0.33	4.01	0.34	0.96	0.43

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์

ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

3.2) อายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	p
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.291	3	0.97	1.031	0.38
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	37.133	396	0.094		
	รวม	37.424	399			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.299	3	0.100	1.143	0.33
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	34.530	396	0.087		
	รวม	34.829	399			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.539	3	0.513	4.140	0.01*
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	49.056	396	0.124		
	รวม	50.594	399			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.244	3	0.415	3.110	0.03*
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	52.805	396	0.133		
	รวม	54.050	399			
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.322	3	0.107	0.940	0.42
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	45.205	396	0.114		
	รวม	45.526	399			
รวม	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.739	3	0.421	2.070	0.23
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	43.746	396	0.110		
	รวม	44.485	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครจำแนกตามอายุ พบว่า คุณลักษณะของประชาชนด้านอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในบางด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมี

ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

3.3) อาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอาชีพ

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	p
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.439	5	0.088	0.930	0.46
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	36.985	394	0.094		
	รวม	37.424	397			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.211	5	0.042	0.481	0.80
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	34.618	394	0.088		
	รวม	34.829	399			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.036	5	0.207	1.648	0.15
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	49.558	394	0.126		
	รวม	50.594	399			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.642	5	0.627	1.444	0.21
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	52.407	394	0.434		
	รวม	54.050	399			
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.591	5	0.118	1.037	0.40
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	44.935	394	0.114		
	รวม	45.526	399			
รวม	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.784	5	0.216	1.11	0.41
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	43.701	394	0.171		
	รวม	44.485	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครจำแนกตามอาชีพผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครไม่แตกต่างกันทุกด้าน

3.4) รายได้ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 6

จากตาราง 6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครจำแนกตามรายได้ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของประชาชนด้านรายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในบางด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 หมายความว่า รายได้ของประชากรในองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	p
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.312	3	0.104	1.105	0.35
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	37.112	394	0.094		
	รวม	37.424	397			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.065	3	0.355	4.163	0.01*
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	33.764	396	0.085		
	รวม	34.829	399			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.940	3	0.313	2.500	0.06
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	49.654	396	0.15		
	รวม	50.594	399			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	1.456	3	0.485	3.654	0.01*
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	52.594	396	0.133		
	รวม	54.050	399			
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.160	3	0.53	0.465	0.71
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	45.367	396	0.115		
	รวม	45.526	399			
รวม	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.787	3	0.357	2.380	0.23
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	43.699	396			
	รวม	44.485	399	0.115		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5) ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 7

จากตาราง 7การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

โพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครจำแนกตามระดับการศึกษาผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา

รายด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	p
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.503	4	0.126	1.340	0.26
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	36.921	393	0.094		
	รวม	37.424	397			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.123	4	0.031	0.350	0.84
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	34.706	395	0.088		
	รวม	34.829	399			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.375	4	0.094	0.738	0.57
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	50.219	395	0.127		
	รวม	50.594	399			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.460	4	0.115	0.848	0.50
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	5.589	395	0.135		
	รวม	54.050	399			
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.755	4	0.189	1.666	0.16
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	44.771	395	0.113		
	รวม	45.526	399			
รวม	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	0.443	4	0.111	0.988	0.47
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	34.441	395	0.112		
	รวม	44.485	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

คุณลักษณะส่วนบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ใน การศึกษาวิจัย ส่วนใหญ่ประชากรที่ศึกษาเป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่อาชีพทำนา ร้อยละ 49.50 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ตามลำดับ

จากสมมติฐานที่ว่า เพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน พบว่า คุณลักษณะของประชากรด้านเพศ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิง มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันและเสมอภาค เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า คุณลักษณะของประชาชนด้านอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในบางด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เนื่องจากดำเนินช่วงอายุของประชากรจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผน และในขณะเดียวกันช่วงอายุของประชากรยังได้รับผลประโยชน์จากท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เช่น ผู้สูงอายุ เด็กนักเรียน และเด็กเล็กเป็นต้น สำหรับการมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และการประเมินผล ไม่ผลต่ออายุของประชากรสำหรับคุณลักษณะของประชากรด้านอาชีพ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นประกอบอาชีพใดมีบทบาทสามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันและเสมอภาค

คุณลักษณะของประชาชนด้านรายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในบางด้าน โดยเฉพาะ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เนื่องจากผู้มีรายได้สูงในท้องถิ่นอาจจะมีบทบาททางการเมืองมากกว่าประชาชนระดับรากหญ้า (ผู้มีรายได้ต่ำ) โดยเฉพาะการร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้มีรายได้สูง หรือกลุ่มผลประโยชน์จะมีบทบาทสูงในการร่วมดำเนินและยังได้รับผลประโยชน์จากท้องถิ่นที่แตกต่างกัน สำหรับการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล ไม่มีผลต่อรายได้ของประชากรในท้องถิ่น และคุณลักษณะของประชากรด้านระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา ระดับใดมีบทบาทและสามารถมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันและเสมอภาค

ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า ตัวแปรคุณลักษณะทางเพศ อาชีพและระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. โพธิ์ไพศาลแต่ตัวแปรอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการและด้านการรับผลประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนา อบต. โพธิ์ไพศาล และตัวแปรรายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจและด้านการรับผลประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนา อบต. โพธิ์ไพศาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen และUphoff ที่ระบุขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอนอย่างเป็นลำดับ แสดงว่า คุณลักษณะของประชากรก็ไม่จำเป็นต้องมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการบริหารทุกด้านเสมอไป ดังผลการวิจัยที่แสดงว่า ระดับอายุและระดับรายได้ของชาวบ้าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่แสดงถึงฐานะของบุคคลในชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งระดับอายุของประชากรที่มีบทบาทและการได้รับผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน ในขณะที่เดียวกันผู้มีรายได้สูงในท้องถิ่น (กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์) จะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแทนชาวบ้านระดับรากหญ้า (ผู้มีรายได้ต่ำ) มากกว่าและการได้รับผลประโยชน์จากท้องถิ่นในลักษณะที่แตกต่างกัน และมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการบริหารของการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต.

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ก่อนการวางแผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล ควรนำผลของการศึกษาครั้งนี้ และทำการวิเคราะห์บริบททางประชากรศาสตร์ของตำบล เพื่อสนับสนุนการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสามารถวางแผนงาน โครงการตามแผนพัฒนาของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่อบต. ต่อไป

2) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาล ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งในปัจจุบันประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการได้รับผลประโยชน์จากรัฐบาลที่มีต่อชาวบ้านหรือประชาชนทั่วไป

3) เนื่องจากระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาลควรสนับสนุนแผนพัฒนาหรือโครงการพัฒนาตำบลในด้านการสนับสนุน หรือส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไพศาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

คารม คำพิฑูรย์. (2545). การศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

นริศ ขำนุรักษ์. (2538). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

ทวีศักดิ์ ปักษา. (2550). ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

บัญชา แก้วส่อง. (2537). การวางแผนสาธารณสุขขอนแก่น. ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมศักดิ์ พรหมเตือ. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

Cohen, John and Upholf, Norman. (1980). Participation in Rural Development : Seeking clarity Through Specifility. World Development, 8,8-13.

Yamane, Taro. (1973). Static: An introductory Analysis. 2nd. New York : Harper and Row.